

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA QUẢN LÝ VĂN HÓA- NGHỆ THUẬT

KHÓA LUẬN CỬ NHÂN QUẢN LÝ VĂN HÓA
Chuyên ngành: Quản lý văn hóa- nghệ thuật

ĐỀ TÀI

**BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY HÁT VÍ PHƯỜNG VẢI
Ở XÃ KIM LIÊN, HUYỆN NAM ĐÀN, TỈNH NGHỆ AN**

Giảng viên hướng dẫn:	TS.CAO ĐỨC HẢI
Sinh viên thực hiện:	TỪ THỊ HIỀN
Lớp:	QLVH12
Khóa học:	2011- 2015

HÀ NỘI – 2015

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành bài khóa luận tốt nghiệp này, em xin chân thành cảm ơn thầy giáo TS. Cao Đức Hải - Giảng viên khoa Quản lý văn hóa - Trường đại học Văn hóa Hà Nội đã nhiệt tình hướng dẫn và chỉ bảo cho em trong quá trình thực hiện khóa luận.

Em cũng xin chân thành cảm ơn tới tập thể các thầy cô giáo khoa Quản lý văn hóa - Trường đại học Văn hóa Hà Nội đã trang bị cho em những kiến thức, kinh nghiệm quý báu trong quá trình học tập.

Cuối cùng, em muốn gửi lời cảm ơn chân thành đến gia đình, bạn bè, các nghệ nhân trong Câu lạc bộ hát ví phường Vải Kim Liên, chú Trịnh Hưng Minh Giám đốc Trung tâm Văn hóa huyện Nam Đàn... đã luôn hỗ trợ, động viên, đóng góp ý kiến, giúp đỡ em trong suốt thời gian học tập và thực hiện khóa luận.

Tuy nhiên, do thời gian và trình độ còn hạn chế nên khóa luận này không thể tránh khỏi những thiếu sót, em rất mong nhận được sự đóng góp ý kiến của các thầy cô giáo cùng toàn thể các bạn đọc để khóa luận được hoàn thiện hơn.

Xin chân thành cảm ơn!

Sinh viên

Từ Thị Hiền

MỤC LỤC

	Trang
1. Lý do chọn đề tài.....	1
2. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	3
3. Mục đích nghiên cứu.....	3
4. Phương pháp nghiên cứu.....	4
5. Đóng góp của đề tài	4
6. Bố cục khóa luận.....	4
CHƯƠNG 1	5
KHÁI QUÁT VỀ HÁT VÍ PHƯỜNG VẢI Ở XÃ KIM LIÊN,	5
HUYỆN NAM ĐÀN, TỈNH NGHỆ AN	5
1.1. Khái quát về vùng đất và con người ở xã Kim Liên, huyện Nam Đàn, tỉnh Nghệ An	5
1.1.1. Vị trí địa lý	5
1.1.2. Khí hậu	6
1.1.3. Con người.....	6
1.2. Giới thiệu khái quát về một số thể loại hát ví của dân ca xứ Nghệ.....	8
1.3. Vải nét về hát ví phường Vải	13
1.3.1. Nguồn gốc của hát ví phường Vải.....	13
1.3.2. Nội dung của hát ví phường Vải	16
1.3.3. Diễn biến của một cuộc hát ví phường Vải	18
1.3.4. Quá trình chuyển biến của hát ví phường Vải	23
CHƯƠNG 2	27
THỰC TRẠNG CỦA CÔNG TÁC BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY	27
HÁT VÍ PHƯỜNG VẢI Ở XÃ KIM LIÊN, HUYỆN NAM ĐÀN, TỈNH NGHỆ AN.....	27
2.1. Đặc trưng của hát ví phường Vải Kim Liên – Nam Đàn – Nghệ An.....	27
2.2. Giá trị của hát ví phường vải.....	29
2.2.1. Giá trị lịch sử	29
2.2.2. Giá trị văn học	31
2.2.3. Giá trị tư tưởng	32
2.2.4. Giá trị âm nhạc	34
2.3. Cơ sở pháp lý để bảo tồn và phát huy hát ví phường vải	36
2.4. Các hình thức bảo tồn và phát huy hát ví phường vải ở xã Kim Liên, huyện Nam Đàn, tỉnh Nghệ An.....	39

2.4.1. Đầu tư về cơ sở vật chất.....	39
2.4.2. Bảo tồn và phát huy trên phương diện nghiên cứu và sưu tầm.....	41
2.4.3. Phối hợp đưa hát ví phường Vải vào trong các trường học	43
2.4.4. Phổ biến hoạt động văn nghệ quần chúng trong quần chúng nhân dân.....	45
2.4.5. Hoạt động giao lưu văn hóa văn nghệ.....	46
2.4.6. Thành lập trung tâm bảo tồn và phát huy hát ví phường Vải	47
CHƯƠNG 3	50
MỘT SỐ GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ.....	50
CÔNG TÁC BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY HÁT VÍ PHƯỜNG VẢI.....	50
Ở XÃ KIM LIÊN, HUYỆN NAM ĐÀN, TỈNH NGHỆ AN.....	50
3.1. Đánh giá công tác bảo tồn và phát huy hát ví phường Vải ở xã Kim Liên, huyện Nam Đàn, tỉnh Nghệ An.....	50
3.1.1. Thành tựu	50
3.1.2. Hạn chế	51
3.2. Tầm quan trọng của công tác bảo tồn và phát huy di sản hát ví phường Vải ở xã Kim Liên, huyện Nam Đàn, tỉnh Nghệ An.....	53
3.3. Đề xuất một số giải pháp bảo tồn và phát huy hát ví phường vải	56
3.3.1. Chế độ chính sách đối với nghệ nhân và tăng cường đào tạo đội ngũ kế cận hệ kế cận hát ví phường vải	56
3.3.2. Gắn hát ví phường Vải với phát triển du lịch	58
3.3.3. Tuyên truyền, quảng bá cho hát ví phường Vải	60
3.3.4. Sáng tác ca khúc mới	62
3.3.5. Xã hội hóa sinh hoạt văn hóa hát ví phường Vải.....	64
3.3.6. Một số giải pháp khác	67
KẾT LUẬN.....	69
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	71
PHỤ LỤC A.....	1
PHỤ LỤC ẢNH	

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Nghệ An từ lâu đã được biết đến là miền đất có điều kiện tự nhiên khắc nghiệt đất đai cằn cỗi. Song con người xứ Nghệ rất chịu thương chịu khó, kiên trì chống chọi được mọi thử thách và gian khổ. Nghệ An là một trong những địa phương giàu truyền thống lịch sử và cách mạng, nơi đã sinh ra nhiều bậc hiền tài cho đất nước. Rất nhiều người con ưu tú của Nghệ An đã trở thành những anh hùng trong công cuộc cứu nước vĩ đại đó như Phan Bội Châu, Trần Tấn, Đặng Như Mai, Nguyễn Xuân Ôn, Lê Doãn Nhã, Đặng Nguyên Cẩn, Đặng Thúc Hứa, Lê Hồng Sơn, Lê Hồng Phong, Nguyễn Thị Minh Khai... và tiêu biểu nhất là Hồ Chí Minh - Anh hùng giải phóng dân tộc, danh nhân văn hoá thế giới.

Khi nhắc đến nền văn hóa dân gian của xứ Nghệ, trước hết phải nói đến dân ca Ví, Giặm một di sản không thể thiếu của mảnh đất này, với chất liệu trữ tình đậm thắm và sâu lắng dân ca Ví, Giặm là món ăn tinh thần không thể thiếu trong cuộc sống hàng ngày của người dân xứ Nghệ. Câu ca xứ Nghệ đã bao đời nay cứ vang lên mãi trong lòng người xứ Nghệ và nhân dân cả nước

“Ai đi vô nơi đây, xin dừng chân xứ Nghệ

Ai đi ra nơi đây, xin dừng chân xứ Nghệ

Nghe câu hò, ví dặm càng lắng lại càng sâu

Như sông Lam chảy chậm, đọng bao thuở vui sầu”...

Nam Đàn - một miền quê của xứ Nghệ, mảnh đất thấm đượm nghĩa tình và truyền thống hiếu học, nơi có điệu hát ví phường Vải một thể loại đặc trưng của dân ca Nghệ Tĩnh. Hát ví phường Vải Kim Liên - Nam Đàn có những nét độc đáo khác với các điệu dân ca khác, nó man mác, tình cảm và

chân chất quê mùa của con người nơi đây. Tuy mang những nét đẹp đơn sơ, giản dị và gần gũi với cuộc sống con người nhưng nó vẫn toát lên giá trị nghệ thuật, giá trị nhân văn sâu sắc, phản ánh rõ bản sắc văn hóa của vùng đất Nam Đàn với đặc trưng riêng. Hát ví phường Vải phản ánh cuộc sống sinh hoạt và phong tục tập quán của nhân lao động Nam Đàn, nó thể hiện những ước mơ, những suy nghĩ, những nhận thức của người dân về tình yêu quê hương đất nước, về tình yêu đôi lứa.

Cũng như các làn điệu dân gian khác thì hát ví phường Vải cũng tồn tại và lưu truyền từ thế hệ này sang thế hệ khác bằng phương thức truyền miệng, vì vậy theo dòng chảy thời gian nó cũng luôn chịu tác động bởi nhiều yếu tố. Từ trước đến nay đã có nhiều nhà nghiên cứu, nhiều sách báo, nhiều nhà sưu tầm nghiên cứu về hát ví phường Vải ở các mặt, các khía cạnh khác nhau. Các tác giả phải kể đến là: Ninh Viết Giao, Nguyễn Đồng Chi, Vi Phong...

Hiện nay, trong bối cảnh xu thế hội nhập toàn cầu hóa, nền văn hóa nước ta có cơ hội giao lưu học hỏi các nền văn hóa trên thế giới, đồng thời cũng có nhiều nền văn hóa trên thế giới du nhập vào Việt Nam, trong dòng chảy của nền văn hóa đó cùng với sự tiếp thu văn hóa tiên tiến của thế giới thì dường như dòng văn hóa truyền thống đang ngày càng mai một và dần đi vào quên lãng. Thế hệ trẻ không còn hứng thú và ham học hỏi các loại hình nghệ thuật truyền thống vì trào lưu nhạc trẻ, nhạc thị trường đang thịnh hành. Đứng trước tình hình đó thì trong Hội nghị Ban chấp hành TW Đảng lần thứ V ra Nghị Quyết về “Xây dựng và phát triển văn hóa Việt Nam tiên tiến đậm đà bản sắc dân tộc”. Hơn lúc nào hết công tác bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống đặc biệt là các làn điệu dân ca là mối quan tâm hàng đầu của toàn Đảng, toàn dân.

Nam Đàn là quê hương của Chủ tịch Hồ Chí Minh, là một vùng đất “Địa linh nhân kiệt”, giàu truyền thống văn hóa. Việc bảo tồn và phát huy hát ví phường Vải không chỉ mang lợi ích về mặt tư tưởng mà còn mang nhiều ý nghĩa sâu sắc khác.

Xuất phát từ lý do trên, việc nghiên cứu tìm hiểu bản sắc văn hóa, quá trình hình thành và phát triển, giá trị cũng như những nét đẹp của hát ví phường Vải ở xã Kim Liên, huyện Nam Đàn, tỉnh Nghệ An hiện nay là một việc làm cần thiết nhằm khôi phục một số hình thức hát ví ở Kim Liên, dân ca Nghệ An cũng như của dân tộc Việt Nam và từ đó có thể đưa ra đề xuất, giải pháp về việc giữ gìn, sưu tầm, bảo tồn và phát huy các giá trị đó.

Được sinh ra và lớn lên trên quê hương Nam Đàn – Nghệ An. Với tư cách là một sinh viên chuyên ngành Quản lý văn hóa – Trường Đại học Văn hóa Hà Nội tôi mạnh dạn chọn đề tài: ***“Bảo tồn và phát huy hát ví phường Vải ở xã Kim Liên, huyện Nam Đàn, tỉnh Nghệ An”***.

2. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

- Đối tượng nghiên cứu:

+ Hát ví phường Vải ở xã Kim Liên, huyện Nam Đàn, tỉnh Nghệ An.

+ Công tác bảo tồn và phát huy hát ví phường vải ở xã Kim Liên, huyện Nam Đàn, tỉnh Nghệ An.

- Phạm vi nghiên cứu: Hát ví phường Vải ở xã Kim Liên, huyện Nam Đàn, tỉnh Nghệ An.

3. Mục đích nghiên cứu

- Tìm hiểu thực trạng công tác bảo tồn và phát huy hát ví phường Vải ở xã Kim Liên, huyện Nam Đàn, tỉnh Nghệ An.

- Đề xuất một số giải pháp nâng cao hiệu quả công tác bảo tồn và phát huy hát ví phường Vải.

4. Phương pháp nghiên cứu

Đề tài đã sử dụng một số phương pháp nghiên cứu chủ yếu sau đây:

- Nghiên cứu tài liệu.
- Khảo sát thực tế.
- Phân tích tổng hợp.
- Các phương pháp liên ngành của quản lý văn hóa.

5. Đóng góp của đề tài

- Các giải pháp đề ra trong đề tài có thể ứng dụng vào thực tiễn góp phần bảo tồn và phát huy hát ví phường Vải hiện nay.

- Đề tài có thể sử dụng làm tài liệu tham khảo cho việc nghiên cứu về hát ví phường Vải.

6. Bố cục khóa luận

Ngoài phần mở đầu, kết luận, tài liệu tham khảo và phụ lục thì đề tài bao gồm 3 chương:

Chương 1. Khái quát về hát ví phường Vải ở xã Kim Liên, huyện Nam Đàn, tỉnh Nghệ An.

Chương 2. Thực trạng của công tác bảo tồn và phát huy hát ví phường Vải ở xã Kim Liên, huyện Nam Đàn, tỉnh Nghệ An.

Chương 3. Đề xuất một số giải pháp nâng cao hiệu quả công tác bảo tồn và phát huy hát ví phường Vải ở xã Kim Liên, huyện Nam Đàn, tỉnh Nghệ An.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Nguyễn Chung Anh (1958), *Hát ví Nghệ Tĩnh*, Nxb Văn sử địa Hà Nội.
2. Nguyễn Chí Bền (1999) *Văn hóa dân gian Việt Nam*, Nxb Văn hóa dân tộc.
3. Nguyễn Đông Chi – Ninh Viết Giao (1982) *Văn học dân gian Nghệ Tĩnh*, Nxb Hà Tĩnh.
4. Nguyễn Đông Chi (1978), *Nghệ nhân dân gian trong làng hát ví Nghệ Tĩnh*, Văn học số 4.
5. Ninh Viết Giao (2002), *Hát phường vải*, Nxb Văn hóa – Thông tin.
6. Ninh Viết Giao (1999), *Kho tàng về xứ Nghệ*, Nxb Nghệ An.
7. Ninh Viết Giao – Trần Thanh Tâm (1989), *Nam Đàn – Quê hương Chủ tịch Hồ Chí Minh*, Nxb KHKTHN.
8. Cao Đức Hải (2000), *Quản lý lễ hội và sự kiện*, Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội.
9. Lê Hàm – Hoàng Thọ - Thanh Lưu (2000), *Âm nhạc dân gian xứ Nghệ*, Nxb Hội văn nghệ dân gian Nghệ An.
10. Trần Hoàn (1997), *Tuyển tập Văn Hóa và Âm Nhạc*, Nxb Văn hóa Hà Nội.
11. Đinh Gia Khánh (1989), *Trên đường tìm hiểu văn hóa dân gian*, Nxb Khoa học xã hội.
12. Nguyễn Huy Mỹ, “Hát phường vải Trường Lưu”, *Tạp chí Văn Hóa Học*, số 6 (10)-2003, tr.91-103.

13. Vi Phong – Thu Hiền (1997), *Hát phường vải Trường Lưu*, Nxb Hà Nội.
14. Vi Phong (2000), *Dân ca Nghệ Tĩnh*, Nxb Sở Văn hóa Thông tin Hà Tĩnh.
15. Viện sân khấu Việt Nam và Sở Văn hóa Thông tin Nghệ Tĩnh (1991), *Từ dân ca đến kịch hát*, Nghệ Tĩnh.
16. Viện sân khấu Việt Nam và Sở Văn hóa Thông tin Nghệ An (2002), *30 năm sân khấu hóa dân ca Nghệ Tĩnh*, Nxb Văn hóa Dân tộc.